

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

* * *

ובסעודת רעוא דרעוין

פרשת תזריע - מצורע

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תר"א

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בפרקי אבות פרשת תזריע - מצורע תשיע לפי"ק

בעין רעה], אמר ל"ט בעין רעה
ואחד בדרכך ארץ ע"ש.

ולבן צחר רבי אליעזר מדה זו יותר
משאר כל המדות, שיש לדבק
בה, כי צרייית העין משתמש האדם
כל רגע בחייו, ותמיד הוא רואה בני
אדם שונים, שמנלליחין יותר ממנו,
במעלות השלימות, בצריאות, בעושר
וכבוד, בצנים חשובים וכו', ואם לא
ישלים נפשו במדה זו, אז רוב היום
יהא טרוד במראה עיניו, ויהיה לו כל
רציה נער ומכאוב ומדוה, ויזיק את
עצמו וכל העולם שלפניו, על כן
הזהיר לדבק עצמו בדרכך הישרה
להציט על כל דבר בעין טובה, וזוה
יהיה טוב לו, וגם ישפיע טוב לצריות,
כי מדה טובה מרובה ממדת פורענות
אחת על חמש מאות (סוטה יא.), ואם
כה עין רעה גדול כל כך להזיק
ולהמית, הרי לעומת זה המסתכל על
חצירו וממונו בעין טובה, גורם צוה
צרכה וחיים לכל.

במשנה (אבות ז-ט) אמר להם לאו
וראו חיזהו דרך ישרה
שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר
עין טובה וכו'. [וצרע"ב מסתפק במה
שיש לו, ואינו מבקש דברים יתרים,
ואינו מקנא כשרואה שיש לחציריו
יותר ממנו ע"כ]. חיזהו דרך רעה
שיתרחק ממנה האדם, רבי אליעזר
אומר עין רעה וכו'. ולהלן במשנה
(ג-יא) רבי יהושע אומר עין הרע וכו'
מוציאין את האדם מן העולם ע"כ.
וצפשוטו הכוונה, כי הקנאה ועין נר
מחליש ומכאיב את האדם, עד שצא
לידי חולי, ורקב עצמות קנאה (משלי
יד-ג), שעצמותיו מרקיצין (שבת קנב.),
עד שצסופו מוציאו מן העולם. וכמו
כן המסתכל בעין רעה על חצירו
מזיק, עד כדי כך שיוכל לגרום
מיתתו, ולהוציאו מן העולם, וכמאמרם
(צנא מניעא קו.) דרב סליק לבי קצרי,
עבד מאי דעבד [יודע הוא ללחוש על
הקצרות, ולהצין על כל קצר וקצר
בחיזה מיתה מת, אם מת צומנו אם

ויש לומר דהנה הכתוב אומר, כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזת, ונתתי נגע זרעתי בצית ארץ אחוזתכם, וצא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמור, כנגע נראה לי בצית וגו' (יד-לד). וזרש"י בשורה היא להם, שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומואלן (ויק"ר יז-ו) ע"כ. ואם כן תכלית טומאת נגעי בתי הוה, כדי למנוח המטמוניות של האומות הנמנחות בקירות הבית, ולכן כאשר נתייראו ישראל מפרשת נגעים, אמר להם משה שזהו לטובתכם, אלו לאומות העולם, זהו עבור האומות שהטמינו שם כספס וזהבם, ועל ידי הנגעים תמנחו האזרות, וזה יהיה לכם לאכול ולשתות ולשמות. — אמנם עיקרי הדברים נריכים ביאור, דהלא על שצעה דברים נגעים צאים, על לשון הרע ועל שפיות דמים וכו' ע"ש. ואיך יאמר שהוא בשורה טובה להם, ובסופו חוטא עוד נשכר, שמתעשר במטמוניות של זהב.

ובראיה דהנה הכתוב אומר, וראה הכהן אחרי הכבש את הנגע, והנה לא הפך הנגע את עינו וגו' טמא הוא (יג-נה). ופירשו בזה, כי

וגשלב הדברים לפרשתנו, העוסקת בדיני נגעים, שאמרו חז"ל (ערכין טו.) על שצעה דברים נגעים צאים, על לשון הרע ועל שפיות דמים ועל שצעות שוא ועל גילוי עריות וכו', ועל זרות העין [שצעה עיניו באחרים, ואינו מהנה שכניו מכליו על ידי שאלה], דכתיב וצא אשר לו הבית (יג-לד), ותנא דבי רבי ישמעאל מי שמיחד ביתו לו [ואינו מהנה לאחרים משלו] ע"כ. ובמהרש"א כתב, שאינו מניח העני לצוא לביתו אלא מייחד ביתו לעצמו ע"כ. הרי לנו שהעונש על זרות עין עולה בקנה אחת עם עונש גילוי עריות ושפיות דמים.

ובראיה בהקדם לצאר המדרש (ויק"ר טו-ד) כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו, אמר להם משה אל תיראו, אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמות ע"כ. והיא פליאה דהא אומות העולם אין מטמאין בנגעים (נגעים ג-א). וצאור החיים הק' כתב, דלכן נאמר אדם כי יהיה בעור צפרו וגו' (יג-ב), על דרך אומנם (בבא מציעא קיד:) אתם קרויים אדם, ואין עכו"ם קרויים אדם, ומכאן הוכחה שאין גויים מטמאין בנגעים ע"ש. ואם כן מהו הכוונה שאלו לאומות העולם.

בשם רבי יוסל איצ'ה שהיה דר
 בצרנוביץ, וזמני כבר היה זקן מופלג,
 שבהיותו אצרך צימני היסוד העבודה
 ז"ל נסע פעם לסחור ציריד, והלליח
 במסחרו והרויח שם עשרים וחמש
 רובל שהיה סכום נכבד, אבל צימני
 שהותו ציריד גנבו ממנו מלבוש יקר
 של שבת שהיה נקרא 'קורדאוט', ושוי
 של בגד זה היה גם כן עשרים וחמש
 רובל. ופעם היה נהוג שעל דברים
 כאלו היו נכנסים אל הרבי, ונכנס אל
 היסוד העבודה לשאול מה זה ועל מה
 זה, שמלד אחד הרויח עשרים וחמש
 רובל ומלד שני גנבו לו עשרים וחמש
 רובל. ואמר לו היסוד העבודה, דע
 לך שנגזר עליך שיטלו ממך את הלבוש
 של הנשמה רח"ל כלומר את הגוף,
 וריחמו עליך מן השמים והמירו את
 הגזירה במלבוש של הגוף, ועל כן
 נגנב ממך ה'קורדאוט' הוא המלבוש
 של הגוף, ועוד ריחמו עליך ששילמו
 לך גם את תמורתו והרווחת עשרים
 וחמש רובל, כדי שיהיה לך כסף
 לקנות מלבוש חדש כזה, שהמתיקו לך
 את הגזירה בשלימות ע"כ. (הוצא בספר
 זכרונם לזכרה י"א חשון). — ואם כן
 כאשר רואה האדם שבא עליו הפסד
 בציתו ובצגדו, יש לו לשום על לבו,
 שמזכירין לו כי יש לו נגע על הגוף
 שהוא הצית והלבוש של הנשמה, ואין
 צעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה.

בשעה שהמורע נתן אל לבו לשזב
 אל ה', אז בתשובתו יוכל להפך מנג"ע
 לאומיות ענ"ג, ואות ע' שבסופו עומד
 בתחלתו. וכאשר הכהן רואה שהנגע
 לא הפך את עיניו, שהע' במקומו
 עומד, טמא הוא.

ויש לומר בזה עוד, דאמרו חז"ל
 (ערכין טז) דנגעים באים על
 נרות העין ע"ש. ואיחא במדרש רבה
 (ז-ד) אין צעל הרחמים נוגע בנפשות
 תחלה וכו', אף במצרים כן, ויסגר
 לצרד בעירם ומקניהם לרשפים (תהלים
 עח-מח), ואחר כך ויך גפנם ותאנתם
 וכו', ואחר כך ויך כל צבור בארצם
 וכו'. ואף נגעים הבאים על האדם,
 תחלה הן באים בציתו, חזר בו טעון
 חליצה, ואם לאו טעון נתיצה, הרי הם
 באים על בגדיו וכו', הרי הן באים על
 גופו וכו' ע"כ. ואם כן מי שהוא נר
 עין, ובאו עליו נגעי צתים, הנגע נריך
 לעוררו שיהפך את מדת עינו להיות
 טוב עין, ואם לא חזר בתשובה, אז
 סופו יבואו עליו נגעי בגדים. ולכן אמר
 הכתוב בנגעי בגדים, והנה לא הפך
 הנגע את עינו, כי סיבת הטומאה
 בנגעי בגדים באו לו, בשביל שהנגע
 בהצית לא הפך את עינו, מדת נרות
 העין, ולכן באים אחר כך נגעי בגדים.

וסיפר האדמו"ר צעל נתיבות שלום
 מסלונים ז"ל, שמעתי מיהודי

רבי תעניתא, אחתינהו לרבי חייה וצניו, אמר משיב הרוח ונשבה זיקא, אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא. אמרי צרקיעא מאן גלי רזיא בעלמא. אמרי אליהו, אחיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי [חצטת מלקות] דנורא, אתא אידמי להו כדוצא דנורא, על ציניהו וטרדינהו ע"כ.

ובתחלה אקדים מה שכתוב בספר זכור לאברהם (ח"ד), בהסקמות חתנו, שאמר לו פעם, שהיום באמצע אהבה רבה עלה ברעיונו מחשבה, מה אעשה אם משיח דקינו מגיע עכשיו, האם מותר לפי השלחן ערוך להפסיק כדי לקבל פניו. ועמדו שם בחדר עוד כמה אנשים, ורצינו שאל לכל אחד חוות דעתו, וכשאל אותי אמרתי לפענ"ד כיון שכלל ישראל מחכה כבר בכליון עינים קרוב לאלפיים שנה לביאתו, ולא הגיע בזמן אחר רק באמצע התפלה, זהו סימן שעכשיו הזמן לקבל פניו. מיד נענה רצינו זי"ע ואמר, דאס איז נישט קיין ווערטער, אויב מען טאר נישט על פי שלחן ערוך, טאר מען נישט, אפילו עס איז משיח אליין ע"כ.

ובאמת מקורו טהור כאן בתוס' (ד"ה אחתינהו), שהקשו דהא

וכאשר האדם חוטא ונגזר עליו גזירת מות, בעל הרחמים מחליפו וממתיקו בשאר אופנים שגם בחייו הרי הוא כמת. וכמו שאמרו חז"ל (נדרים סד:) ארבעה חשובין כמת, עני ומגורע וסומא ומי שאין לו צנים, עני דכתיב כי מתו כל האנשים (שמות ד-יט), מגורע דכתיב אל נא תהי כמת (במדבר יב-יב), וסומא דכתיב במחשכים הושיבני כמתי עולם (איכה ג-ו), ומי שאין לו צנים דכתיב הבה לי צנים ואם אין מתה אנכי (בראשית ל"א) ע"כ. הרי לנו כי בשעה שנגזר ח"ו מיתה על האדם, יתכן בזה כמה הדרגות, ואין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, אלא גם בחייו יתכן שיחשב לו כמיתה.

חז"ל (בבא מציעא פה:) סיפרו, אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי, יומא חד ריש ירחא הוה, נגה ליה ולא אתא. אמר ליה מאי טעמא נגה ליה למר, אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומנלי ומגנינא ליה, וכן ליצחק, וכן ליעקב. ולוקמינהו בהדי הדדי, סברי תקפי ברחמי [מרבין בתפלה] ומייחי ליה למשיח בלא זמנייה [לכך אין ניתן לי רשות להעמידן יחד]. אמר ליה ויש דוגמתן [שתהא תפלתן נשמעת] בעולם הזה. אמר ליה איכא רבי חייה וצניו. גזר

ודפח"ת. — אמנם ראיתי בשם ספר
 ישרש יעקב שכתב, דתפלה זו יש
 חמשה פעמים מחיה מתים, וארבעה
 הראשונות הם נגד הארבעה שחשזים
 כמת, וסיום הצרכה מחיה המתים,
 משמעה מתים ממש, ולכן נאמר בסוף
 הצרכה מחיה ה'מתים, ועל כן רק
 כשהגיע לסוף הצרכה רגש עלמא. —
 הרי לפנינו כי יש כמה הדרגות
 במיתה, והקצ"ה חפץ חסד לא נוגע
 בהנפש תחלה, וממתיקו מתחלה בשאר
 אופנים שנחשזים למיתה.

ואבורו חז"ל (שם) עוד, אמר רב
 חביבא אשתעי לי רב חביבא
 בר סורמקי, חזי ליה ההוא מרבנן
 דהוה שכיח אליהו גביה, דלנפרא הוה
 שפירן עיניה [בצקר ראיתי את עיניו
 יפות], ולאורתא דמיין כדמיקלין צנורא
 [ולערב ראיתיו דומות כאילו נשרפו
 באור]. אמרי ליה [אמרתי לו] מאי
 האי, ואמר לי דאמרי ליה [אמרתי]
 לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי
 למחיבתא דרקייע. אמר לי זכולו
 מניח לאסתכלי בהו, לבר מגוהרקא
 [קתדרא] דרבי חיילא דלא תסתכל ביה.
 מאי קימנייהו, זכולו אזלי מלאכי כי
 סלקי ונחת, לבר מגוהרקא דרבי חיילא
 דמנפשיה סליק ונחית. לא מנאי
 לאוקמא אנפשיהו אסתכלי בה, אמו
 תרי צוטיטי [ניצלות] דנורא ומחיהו

חני זמגילה (כד:) אין מורדין לפני
 המיזה, לא מאנשי חיפא ולא מאנשי
 בית שאן, שקורין לאלפין עיינין
 ולעיינין אלפין. ורבי חיילא לא היה
 יכול לומר וחיתי כדאמר התם.
 ותירלו דהני מילי היכא דאפשר באחר,
 הכא לא הוה אפשר באחר ע"כ. ומטו
 משמיה הגרי"ז מבריסק ז"ל, דמבואר
 מתוס' דאם היו חכמים אוסרים גם
 דליכא אחר, אז אף על פי שאינו
 מעכב התפלה, דהרי גם בקרא קריאת
 שמע ולא דקדק באותיותיה י"א, ואנו
 יודעים שצירידתו למיזה יצא הדבר
 לביאת המשיח, אין שום היתר לעשות
 דבר שהוא כנגד ההלכה, אפילו אם
 מחמת כך יתעכב ביאת המשיח
 ודפח"ת.

וגחזור לעניינינו, דהתוס' שם (ד"ה
 כי) הקשו, למה רק כי מטא
 למחיה המתים רגש עלמא, הלא איכא
 נמי מחיה המתים מקמי משיב הרוח,
 ותירלו דתחיית המתים העיקר היא
 בחתימה ע"ש. וראיתי לתרץ עוד,
 דבהיות שרבי חיילא לא היה יכול לצטא
 אות ח' וכנ"ל, לכן כשאמר מחיה
 מתים מיד בתחלת הצרכה, לא הועיל
 בתפלתו כיון שלא ציטא אותה כהוגן,
 רק כשאמר בהמשך 'רופא חולים', אז
 נתרפא מהמזטא הפגום שלו, ואז
 כשבא לומר מחיה המתים רגש עלמא

מהפך את עונשו שיסבול במקום זה דלות ועניות, דעני חשוב כמת. והנה תיבת חיים עולה במספרו ס"ח, חצי מהמספר עולה ד"ל, וזהו החותך חיים ר"ל הוא חותך תיבת 'חיים' לחצאין, והיינו ד"ל, שיהיה 'לכל חי' צדדי שיוכל להישאר צין החיים, ולכן צריכים לצרף א' גאנצער לחיים, פירוש שלא נצטרך גם לזה שיחברו תיבת חיים לחצאין, אלא שנוכה לחיים עם עושר וכבוד ע"כ. (נר ישראל ח"ב קצד). ועיין עוד בעטרת ישועה (לשמחת תורה אות מג).

והנה סדר העולם הוא, שכאשר מתיישר האדם, בכל צרה שלא תבא, הוא הולך לחכם שיתפלל עליו, וכמאמרם (בבא בתרא קטו). כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אלל חכם ויצקש עליו רחמים, שנאמר (משלי טז-יד) חמת מלך מלאכי מות [היינו צער, שצא לו חימה מאת המקום, מלאכי מות היינו חולה שנוטה למות] ואיש חכם יכפרנה [יקנחנה] ע"כ. ומנהג חסידים ואנשי מעשה, שנותנים גם פדיון להחכם, ובפשוטו הענין הוא על דרך נדקה תציל ממות (משלי י-ב).

אמנם יש צוה עוד ענין, דאיתא בגמרא (בבא מציעא קו). והסיר ה' ממך כל חולי (דברים ז-טו), אמר

להוא גברא וסמינהו לעיניה. למחר אזלי אשתטחי אמערתיה, אמיינא מתנייתא דמר מתנינא [תוספתא של אדוני, שקידרה לששה סדרים, אני שונה תמיד, דרבי חייא סדרה לתוספתא] ואחסאי ע"כ.

ובתב צנן יהודע, דכאשר אומרים דבר הלכה משמו של אדם מת, הרי שפתותיו דוצבות בקצר (בכורות לא), וצרש"י שם דיש הנאה למת צק, מפני שהוא נראה כחי כששפתותיו דוצבות. ולהיפוך בקומא, אף על פי שהוא חי הרי הוא חשוב כמת, לפיכך אמר לרבי חייא, שצוכות זה שהוא נתן 'חיים' לרבי חייא בעסקו בלימוד התוספתא, ראוי היה שיתן גם לו 'חיים', ויתרפא מעוורונו שצא לו מראיית הספקל ע"כ.

ויסופר מהרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט זצ"ל (בן הרה"ק מוהר"י מרוזין ז"ע) שאמר, מנהג העולם צעת ששותים לחיים, אומרים לחיים ולשלום, והכוונה דאומרים בחפלות ימי הנוראים החותך חיים לכל חי, ויש להצין מלת 'החותך', וכי החיים צריך חתיכה. אלא הענין הוא, דאם ת"ו נגזר על האדם גזירת מיתה רח"ל, אצל הלוא הוא ית' לא יחפון צמות המת, לכן צרוב רחמיו וחסדיו הוא

כדכתיב (ישעיה מג-ג) נחתי כפרך
 מצרים, ובתרגום חילופך מצראי ע"ש.
 והיינו שהחכם מחליף גזירת מו"ת
 למעו"ת. וזהו והסיר ה' ממך כל
 חולי, זו העי"ן, שישים לתוכו האות
 ע', וזה יציל ממות נפשם ולהחיותם
 ברעב. ולכן סיים שם הכתוב אחר זה,
 ואכלת את כל העמים אשר ה' חלקך
 נתן לך, שהרי גזירת המו"ת נשחנה
 למעו"ת, ויזכה לאכול שלל העמים. —
 ולכן נותנים להחכם פדיון של מעות,
 לעוררו לפעול בתפלות, לשנות צירופי
 הגזירה ממו"ת למעו"ת, להציל ממות
 נפשם ולחיותם ברעב, שזהו עבודת
 החכם לסקק המדת הדין של מלאכי
 מו"ת, ולהחליף ולשנות אותיותיו
 למעו"ת.

והגדה המצורע חסוב כמת, אלא
 שנמתק ממנו הדין במקצת
 שלא מת לגמרי, אלא בחייו יהא נחשב
 כמת. וכאשר החוטא חוזר בתשובה
 וממתיק הגזירה לגמרי אז תתהפך
 צירופי האותיות ממו"ת למעו"ת, ואז
 באמת יזמין ה' לפניו המטמוניות של
 האומות, ומה שבתחלה היה לפניו
 טומאת נגעים, שהיא התחלת גזירת
 מות בהדרגה, מתחלה נגעי צהים עד
 נגעי אדם, כאשר חוזר בתשובה ומתקן
 חטאיו, אז יתהפך הצירוף למעו"ת,
 וימצא מטמוניות של כסף וזהב. אמנם

רצו עין [דבר שכל החולאים תלויין
 בו, וזו העין, עין רעה] וכו' ע"ש.
 יש לומר על פי מה שכתב באמרי
 נועם (פ' בראשית) צ"ס הרה"ק המגיד
 מקאזניץ ז"ע לפרש הכתוב, עין ה'
 אל יראיו למיחלים לחסדו, להציל
 ממות נפשם ולחיותם ברעב (מהלים
 לג-יח), כי הקצ"ה מסר את האות
 עי"ן במתנה להצדיקים, וכאשר שולטים
 ח"ו דינים ונגזר גזירת מו"ת, אזי
 לוקחים האות עי"ן, ומצרפין אותה
 בתוך אותיות מו"ת, ונעשה מזה צירוף
 מעו"ת, ונתבטל המות ונמשך חיים
 ורפואה וגם פרנסה. וזהו הנה עין
 ה' אל יראיו, שנמסר להם האות עי"ן,
 ועל ידי זה להציל ממות נפשם, ועוד
 גם זאת להחיותם ברעב, ופועלים
 שניהם יחד. ופירש שם בזה גם
 העובדא בגמרא (מעניית ט:) צימי רבי
 שמואל בר נחמני הוה כפנא ומותנא
 וכו' ע"ש. (ועיין בעטרת ישועה לפסח
 אות יח).

והגדה הצדיקים המה עיני העדה
 כדכתיב (צמדבר טו-כד) והיה
 אם מעיני העדה וגו' (בבא בתרא ד.)
 וכאשר החכם מתפלל שיסור ה' החולי,
 הוא מערבב האותיות של מו"ת, ונותן
 בו האות עי"ן, ונעשה מזה מעו"ת.
 ולכן אמר הכתוב, חמת מלך מלאכי
 מות ואיש חכם יכפרנה, לשון חילוף,

כמדתו, ועין של מעלה צר ליקח העין ולהעמידו בצירופי הגזירה של מות, ולכן לא הפך הנגע את עינו, ונשארה הגזירה.

וזדו שזמרו, עין רעה מוציאה את האדם מן העולם, כי גזירת מיתה יכולים להמתיק בצאת עין, להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב, אבל זהו רק צמי שיש לו עין טובה, טוב עין יצורך, לא כן מי שעינו רעה, גם בשמים מתעורר כנגדו להיות צר עין, ומוציאה את האדם מן העולם. ולכן חיזהו דרך ישרה שידבק בה האדם, עין טובה, כי צמדה זו יוכל לשנות בתפלתו גזירות רעות, להציל ממות נפשו. ולכן אמר התנא חיזהו דרך 'ישרה', בגמטריא 'תפלה', כי צמדת עין טובה יהיה לו דרך ישרה בתפלתו להמתיק הדינים בעין טובה.

וזדו גדול מעלת הדקה, שאמר הכתוב ודקה תציל ממות, כי דקה נתונה רק על ידי מי שיש לו עין טובה לאחרים, ומעות זה מצרף גזירת המות למעות, עם עין טובה בתוך האותיות של מות. ועל זה הזהיר הכתוב, השמר לך פן יהיה דבר עם לבצק זליעל וגו', ורעה 'עינך' באחיך האציון ולא תתן לו

אם לא משים הדברים ללב, אז סופו יבוא מזה לידי נגעי בגדים, שימצא גם על בגדיו נגע, וכאשר רואה זאת הכהן, הרי זה לסימן לפניו 'והנה לא הפך הנגע את עינו', שלא נתהפך הגזירה של הנגע בצאת העין, להצטרף לאותיות מות למעות, כי לא חזר עדיין בשתובה, וטמאו הכהן.

ובראה כי לזכות לזה לשנות גזירת מות על ידי העין, זהו רק צמי שהוא טוב עין, שעינו טוב לאחרים, עזרו יכולים להשתמש בצאת עין לטובה, ולהפך הגזירה רעה לטוב. אבל מי שיש לו עין רעה, ועינו צר לאחרים, והוא צר עין, לעומת זה כאשר יצטרך להשתמש בצאת עין לטובתו, מן השמים יהיו צר עין, ולא יוכלו להמתיק הדין ממות למעות, כי עינו צרה באחרים.

ובזה אחי שפיר אמרם, שהנגעים באים על צרות העין, כי צאת הנגע בעצם צאה רק על עבירות חמורות של גלוי עריות ושפיכות דמים וכו', אך למה לא עלה לו להמתיק הדינים ולהפך גזירת המות למעות, על זה אמרו, וצא אשר לו הצית, שהצית מיוחדת רק לו, שהוא צר עין, ומי שעינו רעה והוא צר בעיניו, לעומת זה מודדין לו

ממיתה משונה [ומיהו מיתה הגונה ימות], אלא ממיתה עצמה [מזלזל ונותנו חיים] ע"כ. דהכוונה הוא, כי ישנם ארבעה שבחייהם הם קרויים מתים, עני ומאורע וסומא ומי שאין לו צנים, וזהו כמיתה משונה, שהוא חי והולך ברגליו, ומכל מקום כמת יחשב, וכח הדקה הוא לא רק להזיל האדם מעוני וזרעת וכו', אלא ממיתה עצמה מזיל, שעל ידי הטוב עין של הדקה, הוא מחליף גזירת המות, להזיל ממות נפשם ולחיותם ברעב.

וגו', נתן נתן לו וגו', כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך (דברים טו-טז), וברש"י ענה לטובתך אני משיאך ע"כ. כי יותר ממה שהזעל הצית עושה עם העני, העני עושה עם הזעל הצית, שעל ידי טובת עין של הנותן הוא מזיל את עצמו, ומחליף את המות למעו"ת.

וכבר זיארנו בזמקום אחר, מה שאמרו חז"ל (שבת קנו). דנפק שמואל ודרש, ודקה תזיל ממות, לא

בסעודה שלישית פרשת תזריע - מצורע תשיע לפ"ק

ארו מיותר, ודי להציא תולעת ואזוב, להורות על הכנעה וענוה, ומה לנו ציוס טהרתו להציא עץ ארו, המורה על גסות הרוח.

וגראה בהקדם לצאר דברי המדרש רבה צפרשתנו (יד-ה), אשה כי תזריע, הדא הוא דכתיב (תהלים קלט-ה) אחר וקדם זרמני וכו', אם זכה אדם אומרים לו אמה קדמת לכל מעשה צראשית, ואם לאו, אומרים לו ימוש קדמך שלשול קדמך ע"כ. ובמתנות כהונה פירש, דרוחו של אדם נצרא ציוס ראשון, וגופו ציוס אחרון,

אדם כי יהיה צעור צשרו שאת או ספחת או בהרת וגו' (יג-ב). ויש להצין צטעם שנקט כאן הכתוב התואר 'אדם'. וצאור החיים הק' כתב, דמכאן הוכחה שאין גויים מטומאין צנגעים (נגעים ג-ה), כי אחס קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם (צבא מניעה קיד): ע"ש. — ולהלן צפרשה וזוהי הכהן ולקח למטהר וגו', ועץ ארו ושני תולעת ואזוב (יד-ד). וברש"י עץ ארו, לפי שהנגעים צאים על גסות הרוח (ערכין טו), מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאוותו כחולעת וכאזוב (תנחומא ג) ע"כ. ויש להצין דאכתי עץ

(צ"ר א-א) ע"ש. ולכן אם זכה אדם, ועובד את קונו, והוא עלה במחשבה לפניו בתחלת הצריאה, שעבורו צורא עולמו, והזמין לו כל צרכיו עוד קודם שנצרא, אז אומרים לו אתה קדמת במעשה בראשית, אתה עלה במחשבה תחלה, ועבורך נצרא העולם, וכל העולם כולו לא נצרא אלא לנאות לזה (ברכות ו:). ואם לא זכה, ולא כדאי הוא שעבורו יצרא העולם, אז אומרים לו יתוש קדמך, שלזה נצרא באחרונה, שאם תזוז דעתו יזכור שהוא היה אחר ביצירה.

והנה באמת מדת ענוה מוצמדת מכל המדות, ומאד מאד היא שפל רוח, אבל יש גאווה טובה ומשובחת, ויגבה לבו בצרכי ה' (דברי הימים ב ז-י), כאשר נוגע הדבר לצורך קיום מנחת ה', אז יש לו להעלות על לבו גדול חשיבות המנוה שעושה, שנותן זה כח צפמליא של מעלה (אי"כ א-ג), תנו עוז לאלקים (תהלים סח-לה), ואז יקיים המנוה בשמחה ובחיות, לא כן אם יחשיב עצמו אז לעפר ואפר, ומה חשיבות יש למנוחיו, אז יתראל בעשייתו. והנגעים באים על גאות הרוח (ערכין טז:), עבור שלא השתמש במדה זו כהוגן, כי שורת הדין הוא, שצעניי הגוף יהיה לו הכנעה ושפלות, ולקיום מנחת ה'

שאם יזכה אומרים לו אתה קדמת למעשה בראשית ע"ש.

ויש לומר עוד דאיתא בגמרא (סנהדרין לת.) אדם נצרא בערב שבת, ומפני מה וכו', שאם תזוז דעתו עליו, אומרים לו יתוש קדמך במעשה בראשית. דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד [שימנא הכל מוכן ויאכל מאשר יחפוץ], משל למלך צפר ודס שצנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה, ואחר כך הכניס אורחים וכו' ע"ש. ולפי טעם זה, לגדל חשיבותו של האדם שימנא הכל מוכן לפניו, על כן נצרא לאחרונה, שיכנס לסעודה מיד. וכמו שצוני הפלטרין ומתקני הסעודה, הגם שקדמו להאורחים, אין הם עולים אפילו בערך עם חשיבות האורחים, ואדרבה מה שהקדימו אותם הוא רק לשמש ולקדר הכל להאורחים, כן האדם הוא החשוב ביותר מכל הצריאה, והקדימו הכל לשמשו ולקדר צרכיו לפניו, וזה מתעלה עוד האדם שנצרא לאחרונה.

ובזה גם שכל העולם נצרא בשביל ישראל, בראשית צרא אלקים את השמים ואת הארץ (בראשית א-א), וברש"י בשביל התורה שנקראת (משלי ה-כב) ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ג-ג) ראשית תצואתה

לעניי גשמיים, לזוח דעתו נגד בני אדם. וזה שאמר הכתוב, 'אדם' כי יהיה בעור זשורו 'שאת' וגו', שמדת ההתנשאות יש לו בעניי זשורו, ואם השאת הוא אם לא תיטיב, אז לפתח חטאת רוצן, זאים עליו נגעים. ולכן קרא אותו כאן זתואר 'אדם', שלא משתמש כראוי זמה שגרמו זתואר זה, שלעניי גשמיים יהיה כאדמה, ולעניי רוחניים ידמה עצמו לעליון, ועבור זה זאים עליו הנגעים.

וזדו הענין שזיום טהרתו נוה עליו הכתוב להציא ען ארו ואזוב ושני תולעת, להורות להמזורע שלא די לפניו להרגיל עצמו להיות שפל כאזוב ושני תולעת, כי לפעמים יש להשתמש גם בגאווה דקדושה, ויגזה לזו זדרכי ה', ואז זריך להיות כען ארו, להצין גדל מעלת נפשו, אשר מלאכי אלקים עולים ויורדים לפי מעשיו. — ומכל מקום מציא שני זצרים להורות על ענוה, אזוב ושני תולעת, וזבר אחד להורות על התנשאות, ען ארו, כי רזו ככולו עזודתו הוא זענוה ושפלות רוח, רק לעתים מזומנים יש לו להיות כען ארו, ומאד מאד הוי שפל רוח, ורק תילתא זרמות רוחא (קידושין ע.).

עוד יש לומר זטעם שפתח פרשת נגעים זתואר אדם, דלכאורה

ועניי שמים, יהיה לו גאווה דקדושה, והוא החליף המדות, גסות בעניי הגוף וענוה בעניי שמים.

ובישמח משה (פ' זראשית) כתב לפרש הכתוב, הלא אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רוצן (ד-ו), כי דרך היצר הרע להדיח את האדם מדרך הטובה, זבהרות לו שפלותו ופחיתותו, וכמו שכתב העקדה (שער סז) מחיז השקפת האדם אל החלק המעולה שזו ולא אל חלק הפחות ע"ש. וזהו שמוהיר הכתוב, הלא אם תיטיב שאת, דלטוב ישא את עצמו ויאמר הלא אני חלק אלקי ממעל, ולטוב יש להשתמש זשאת, רק אם לא תיטיב זבהרות, אז לפתח חטאת רוצן ע"ש.

ולכן קרויין זתואר אדם, חדא, על שם וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (זראשית ז-ו), להורות על הכנעה ושפלות כאדמה שכולם דורסין עליה. שנית, על שם אדמה לעליון (ישעיה יד-ו), שיש לו נשמה חלק אלקי ממעל, והוא להורות על גאווה דקדושה. והמזורע שזאה עליו נגע, הרי זה זשזיל שלא השתמש זמדות אלו המרומזים זאד"ס כראוי, ותחת שיהיה לו שאת לטובה, לקיים ויגזה לזו זדרכי ה', יש לו השאת

צללאל על שם חכמתו נקרא, בשעה שאמר לו הקב"ה למשה וכו' משכן ארון וכלים, הלך משה ואמר להיפוך וכו', אמר לו צלל א-ל היית ע"כ. ויש להבין איך יתכן למשה להפך ממנה שנאמר לו מפי הגבורה. ולפי הג"ל יש לומר, דבאמת צענין המשכן והכלים, אמר לו השי"ת למשה סדר הצנין למטה, כמו שכתוב בג' דברים נתקשה משה וכו', אך משה היה סבור, שהשי"ת אמר לו משכן ארון וכלים, כפי סדר הלימוד למעלה דדרך תשר"ק, לכך הלך והיפך הדברים כפי סדר הלימוד למטה. אך צללאל בחכמתו הבין זאת, שהשי"ת תיכף באמירתו היתה כוונתו כפי לורך מטה. וזה שאמר לו צלל א-ל היית, שידע לכוון הדברים כפי שנאמר לו מפי הגבורה עכ"ד.

ובבזו כן צפרשת נגעים, אם כי סדרן של הדברים הוא מתחלה נגעי בתים ומסתיים בנגעי אדם, מכל מקום בשמים, דהתורה כתובה דרך תשר"ק, סדר הלימוד הוא מלמטה למעלה, ועל כן דיברו של ה' עם משה, התחיל תחלה בנגעי אדם, ושוב בא לנגעי בתים.

יש להבין, הרי אמרו (ויק"ר יז-ד) אין צעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה וכו', ואף נגעים הבאים על האדם, תחלה הן באין בציתו, חזר בו טעון חליצה, ואם לאו טעון נתיצה, הרי הם באים על בגדיו, חזר בו טעון כביסה, ואם לאו טעון שריפה, הרי הם באים על גופו, חזר בו יטהר, ואם לאו בדר ישב ע"כ. ואם כן היה מן הראוי שהפרשיות של נגעים יהיו כתובים על הסדר, מתחלה נגעי בתים ושוב נגעי בגדים ושוב נגעי אדם, ולמה התחיל הכתוב תחלה בנגעי אדם, אדם כי יהיה צעור צערו שאת וגו'.

וגראדה על פי מה שכתב בספר נחלת בנימין (מנחה קטו) וז"ל, התורה כתובה בשמים דרך תשר"ק, ולמטה הוא דרך א"ב, כמבואר בציוני בקוד תהפך כחומר חותם (איוב לח-ד), ומהאי טעמא כל מנחה שבתורה כתובה למעלה צהיפוך ממנה שכתובה למטה, ולכך אף על פי שהללו אוסרין והללו מתירין, הללו מטמאין והללו מטהרין, אלו ואלו דברי חלקים חיים (תנחומא וי"ג א), דבאמת בשמים לומד השי"ת דרך אור חזר סדר תשר"ק, ולמטה בסדר א"ב עכ"ל.

אמנם יש לומר בזה עוד, דמצינו בדור המבול שאמר ה' לנת,

ובספר עיני שמואל (ברכות נה). כתב לצאר בזה מאמרם שם,

עושר ולא צמשפט בחצי ימיו יעזבו
(ירמיה ז'-יא), מי שעשה לו עושר שלא
בדרכים כשרות, עליו לשלם בחייו בעד
עוונותיו, מאחר שאין כספו עשוי
לשמש לו כופר נפש ודפח"ת.

ואם כן גם צפרשת נגעים הוא כן,
דהגם דקדקן של דברים הוא
מתחלה נגעי בתים ונגעי בגדים, זהו
רק צמי שהצית והצגד אינם מדמי
גזילה, אבל אם זהו נרכש מממון
אחרים, לא יבוא העונש בהם אלא
בגופו. והנה מצינו צפרשת הקרצנות,
אדם כי יקריב מכס קרבן לה' (ויקרא
ה'-ג), וצרש"י אדם למה נאמר, מה
אדם הראשון לא הקריב מן הגזל,
שהכל היה שלו, אף אדם לא תקריבו
מן הגזל (ויקרא ז'-ז) ע"כ. וזהו שאמר
הכתוב, 'אדם' כי יהיה צעור צעור
שאת וגו', בצביל שפגם צמדתו של
'אדם', המורה על נקיות מגזל, לכן
גם תחלת הנגעים יהיו צעור צעור,
אבל צמי שזהיר מגזל, אין צעל
הרחמים נוגע בצנפשות תחלה, ויתחילו
הנגעים בצנעי בתים ובגדים, ורק אם
לא יועילו אז יסתיים הנגעים בצעור.

והצד הכתוב אדם כי יהיה צעור
צער' שא"ת, סופי תיבות הם
אותיות תור"ה למפרע. ויש לומר שזה
בא לרמוז, בהיות שעל שצעה דברים

קץ כל צער בא לפני כי מלאה הארץ
חמס מפניהם (צראשית ו'-ג), וצרש"י
לא נחתם גור דינם אלא על הגזל
(סנהדרין קח.). ע"כ. ולכאורה הרי
חטאם היה בצברים חמורים יותר, כי
השחית כל צער דרכו על הארץ,
ומדוע לא נחתם גור דינם אלא על
הגזל. וכתב צמלא העומר, דלכאורה
הרי אין צעל הרחמים נוגע בצנפשות
תחלה, ותחלה מענישים לו לאדם
צרכשו ורק לאחר שאין זה מועיל,
מענישים את האדם בצנפשו. ואם כן
לכאורה תקשה, למה התחיל עונשו של
דור המצול מיד בצמחה את האדם.
אך צמחה אין ממנו של אדם עשוי
להציל את בעליו, אלא רק כשהממון
נרכש בדרכים כשרות והגונות, כי אז
יזל שהאדם מאבד את ממנו שלו
ועל ידי כך הוא מקבל את ענשו, אבל
אם הממון הוא גזול ועשוק ואינו
בכלל קנינו של האדם, אזי אין צכוחו
להציל מעונש.

ויצא איפוא, שחילול חטא הגזל
והחמס של אנשי דור המצול,
לא היו נידונים מיד לכליה, אלא היו
נענשים תחלה צממונס, שכן אין צעל
הרחמים נוגע בצנפשות תחלה, אבל
מכיון שהיה צממונס גזול, נחתם מיד
גור דינם להנני משחיתם את הארץ.
וזהו גם משמעותו של הפסוק, עושה

לא היה נכרך להזכיר לו חטאים
 בנגעים, וכמו שאמרו חז"ל (וזה"ק
 ויקרא כג:) או הודע אליו חטאתו
 (ד-כח), מאן דקאים צלילא למלעי
 באורייתא, אורייתא קא מודעת ליה
 חוביה, ולא באורח דינא, אלא כאימא
 דאודעה לצרה צמלה רכיך, והוא לא
 אנשי ליה, ותב צתיצתא קמי מאריה
 ע"כ. ולכן נרמז צופי תיבות תור"ה,
 שבצביל עללות לימוד התורה, מודיעין
 ליה חוביה באורח דינא, על ידי
 הנגעים. וזאת תהיה 'תורת' המנורע
 ציוס טהרתו (יד-ג), שישים אל לבו
 לדבק עצמו בתורה, ואז יטהר
 מהנגע, וגם מהחטאים המציאים לידי
 נגעים.

נגעים צאים וכו', וחטאי האדם מציאים
 עליו הנגעים, והסיבה להחטא הוא
 עללות התורה, וכמאמרם (קידושין ל:)
 הקצ"ה אומר להם לישראל, בני צראתי
 יצר הרע וצראתי לו תורה מצלין, ואם
 אחס עוסקים בתורה אין אחס נמסרים
 צידו ע"ש. על כן רמזה התורה צתחלת
 פרשת הנגעים, שקיבת הדברים הוא
 בצביל התורה, שהניח לימודו צסופו,
 והוא מקדים כל שאר צורכי גופו
 קודם, ואינו מצרך בתורה תחלה, אלא
 משאיר התורה צסופי תיבות, לכן הוא
 נכשל בחטאים, וצאים עליו הנגעים.

ועוד גם זאת, כי גם אם היה
 נכשל בחטא, על ידי התורה

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אליעזר פנחס סופר הי"ו
לרגל השמחה במעונו
באירוסיו בנו החתן שרגא פייול גי"ו למז"ט

נתנדב ע"י ידידינו
הרב ר' יצחק יונה בראדי שליט"א
לרגל השמחה במעונו
באירוסיו בנו החתן אברהם יוסף גי"ו למז"ט

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אליעזר ברילל הי"ו
לרגל השמחה במעונו
באירוסיו בתו שתח' למז"ט

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' שמשון פשערהאפער הי"ו
לרגל השמחה במעונו
באירוסיו בנו החתן בנימין יוסף גי"ו למז"ט

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' יושע שטערן הי"ו
לרגל השמחה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' פנחס ראטה הי"ו
לרגל השמחה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת לאה ב"ר ישראל ע"ה
נפטרה ה' אייר
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י חתנה מוה"ר ר' יודל זינגער הי"ו

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת לאה ב"ר יצחק ע"ה
נפטרה ה' אייר
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בניה
מוה"ר ר' יוסף ומוה"ר ר' יונתן לעפקאוויטש הי"ו

הרוצה לנדב להוצאת הגליון
יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו

718.387.5770